

คู่มือการปฏิบัติงาน

กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนามาตรฐานการศึกษา
และการประกันคุณภาพการศึกษา

นางสาวพรพิมล ณะศรี
ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๒
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนามาตรฐานการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา

หน้าที่หลักของงานส่งเสริมและพัฒนามาตรฐานการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา

๑. ส่งเสริมการพัฒนาระบบ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ได้แก่ ศึกษาระบบหลักเกณฑ์ วิธีการ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตลอดจน กฎเกณฑ์ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง ศึกษา ค้นคว้า หลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดทำมาตรฐานการศึกษาแล้วนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับมาตรฐานการศึกษาชาติและระดับเขตพื้นที่การศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาสร้างความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพและการประกันคุณภาพการศึกษาแก่บุคลากรทุกคน ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษากำหนดมาตรฐานระดับสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและความต้องการของชุมชน/ ท้องถิ่น รวมทั้งการกำหนดตัวบ่งชี้และเกณฑ์ ในการแปลผลและตัดสินการผ่านมาตรฐานพร้อมทั้งจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างสถานศึกษาด้วยกัน ร่วมกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับสถานศึกษา ส่งเสริมให้สถานศึกษา จัด สร้าง ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยมีหลักการและแนวคิดอยู่บนพื้นฐานการปรับปรุงพัฒนานิเทศ ติดตาม การจัด สร้าง พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

๒. ตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษา ได้แก่ จัดทำระบบการตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา นิเทศ สถานศึกษา เพื่อให้สามารถดำเนินการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยการประเมินตนเอง ร่วมกับสถานศึกษาวิเคราะห์ผลการประเมินเพื่อนหาจุดพัฒนาและนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงสถานศึกษาที่ยังไม่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ จัดตั้งคณะทำงานเพื่อรับผิดชอบและให้ความช่วยเหลือสถานศึกษาที่ยังไม่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์อย่างเป็นระบบ จัดตั้งคณะกรรมการระดับเขตพื้นที่การศึกษา ดำเนินการตรวจสอบ วิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อกำหนดนโยบายในการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จัดทำระบบสารสนเทศผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา จัดทำเอกสารเผยแพร่ตัวอย่างสถานศึกษาที่ผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐานจากคณะกรรมการระดับเขตพื้นที่การศึกษา นิเทศ ติดตาม กำกับ สถานศึกษาทุกแห่งให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์

๓. ส่งเสริมและประสานงานการประกันคุณภาพภายในและภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาประเมินตนเอง และจัดทำรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาพิจารณาให้ข้อเสนอแนะกับสถานศึกษาในการจัดทำรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ประสานงานกับสถานศึกษาที่มีความพร้อมรับการประเมินภายนอก เพื่อเสนอรายชื่อสถานศึกษาต่อสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ประสานงานกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เมื่อถึงกำหนดการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ประสาน ติดตาม ผลการประเมินภายนอก เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๔. ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัย มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย มาตรฐานการประกันคุณภาพ ภายในและภายนอกสถานศึกษาของแต่ละหน่วยงาน ส่งเสริม สนับสนุน และหรือร่วมกับสถานศึกษาดำเนินการวิจัยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษานำผลการวิจัยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษามาใช้ในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา รวบรวมและเผยแพร่ผลการวิจัยมาตรฐานและการประกัน

คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา นิเทศ ติดตาม การวิจัยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและนำผลมาใช้ในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา (Internal Quality Assurance System)

สถานศึกษาจะต้องจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องว่า ผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษา เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่สี่ที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๕๑ ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยให้สถานศึกษายึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยการส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลของหน่วยงานต้นสังกัดประกอบด้วย

๑) **การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ** ด้วยการจัดทำโครงสร้างการบริหารจัดการให้เอื้อต่อการดำเนินงาน ทุกคนมีส่วนร่วมและมีการประชาสัมพันธ์กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อกำหนดแนวทางให้ความเห็นและข้อเสนอแนะและแต่งตั้งคณะบุคคลทำการตรวจสอบ ทบทวนและรายงานคุณภาพการศึกษา และจัดให้มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อนำมากำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจและแผนพัฒนา

๒) **การพัฒนามาตรฐานการศึกษา** โดยมุ่งเน้นมาตรฐานผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่สอดคล้องกับมาตรฐานช่วงชั้นที่หลักสูตรกำหนด

๓) **การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา** ด้วยการจัดทำแผนอย่างเป็นระบบพื้นฐานของข้อมูลสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และแนวปฏิบัติที่ชัดเจน สมบูรณ์ ครอบคลุมการพัฒนาทุกกิจกรรมที่เป็นส่วนประกอบหลักของการจัดการศึกษาและเป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของแต่ละกิจกรรมที่กำหนดอย่างสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๔) **การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา** โดยการกำกับ ติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องให้บรรลุเป้าหมายตามแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่กำหนดไว้โดยจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่ชัดเจนครอบคลุมงาน/โครงการของสถานศึกษา

๕) **การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา** จะประกอบด้วยตรวจสอบและทบทวนภายในโดยบุคลากรในสถานศึกษาดำเนินการและตรวจสอบและทบทวนจากหน่วยงานต้นสังกัด

๖) **การประเมินคุณภาพการศึกษา** โดยมุ่งเน้นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในระดับชั้นที่การทดสอบระดับชาติ ได้แก่ ประถมศึกษาปีที่ ๓ และ ๖ มัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในวิชาแกนร่วมโดยใช้แบบทดสอบมาตรฐาน จากหน่วยงานส่วนกลางร่วมกับต้นสังกัด (เขตพื้นที่) ดำเนินการ

๗) **การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี** เป็นการนำข้อมูลผลการประเมินมาตรฐานคุณภาพ การตรวจสอบและทบทวนภายในและภายนอกมาประมวลรายงานผลการพัฒนาคุณภาพประจำปีการศึกษา ซึ่งจะนำไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนพัฒนาคุณภาพต่อไป

๘) **การผุดกระบบการประกันคุณภาพการศึกษา** เป็นกลไกส่วนหนึ่งของระบบประกันคุณภาพภายใน เพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการส่งเสริม พัฒนาและประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานของระบบประกันคุณภาพ

ขั้นตอนการประกันคุณภาพการศึกษา

การควบคุมคุณภาพ (Quality Control)

๑. ศึกษาและเตรียมการ

- ตั้งคณะทำงานประกัน
- ให้ความรู้แก่บุคลากรทุกมนุษย์
- ตั้งกระทำงานฝ่ายต่าง ๆ

๒. วางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา

- กำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
- สร้างเครื่องมือประเมินคุณภาพตามมาตรฐาน
- จัดทำสารสนเทศสภาพปัจจุบัน (ข้อมูลพื้นฐาน)
- จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีตามแผนยุทธศาสตร์ในธรรมนูญสถานศึกษา
- จัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของสถานศึกษา
- ประเมินสภาพปัจจุบันของสถานศึกษาตามมาตรฐาน
- จัดทำธรรมนูญสถานศึกษาหรือแผนพัฒนาสถานศึกษา

๓. ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาตามแผน

- ปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของสถานศึกษา และตามแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา
- นิเทศ กำกับ ติดตามผลการดำเนินงานตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

การตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพ (Quality Audit)

๔. ตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

- แต่งตั้งกรรมการตรวจสอบ
- กำหนดระยะเวลาและแนวทางการตรวจสอบ
- ประเมินสภาพของสถานศึกษาตามมาตรฐานของสถานศึกษาครั้งที่ ๒ หลังจากปฏิบัติงานไปได้ระยะเวลาหนึ่ง
- จัดทำสารสนเทศแสดงผลการปฏิบัติงานตามตัวชี้วัดและเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

๕. พัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

- ปรับปรุง แก้ไขการปฏิบัติงานที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
- ติดตาม ตรวจสอบการแก้ไข ปรับปรุงการปฏิบัติงานที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานของสถานศึกษา
- สรุปผลการตรวจสอบ จัดทำสารสนเทศ(ข้อมูลพื้นฐาน) ครั้งที่ ๒ และรายงานการตรวจสอบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
- พัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การประเมิน (Quality Assessment)และรับรองคุณภาพ (Quality Accreditation)

๖. เตรียมการเพื่อรับการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา
  - จัดเตรียมหลักฐาน และข้อมูลต่าง ๆ ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อรับการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
  - ถ้าได้รับการรับรอง และได้ใบรับรอง สถานศึกษารักษามาตรฐานคุณภาพให้คงไว้และรายงานผลการประเมิน
  - ถ้ายังไม่ได้รับการรับรอง สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไข และขอรับการประเมินใหม่ ตามเวลาที่กำหนด

วัตถุประสงค์ของการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา

๑. เพื่อตรวจสอบคุณภาพ และผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน ตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๒. เพื่อนำผลการประเมินมาจัดทำข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน และนำมาใช้ในการตัดสินใจวางแผนพัฒนา และปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน
๓. เพื่อรายงานผลการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสาธารณชน
๔. เพื่อเตรียมความพร้อมในการรับการประเมินจากองค์กรภายนอก เพื่อนำไปสู่การรับรองคุณภาพการศึกษา

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตรวจประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา

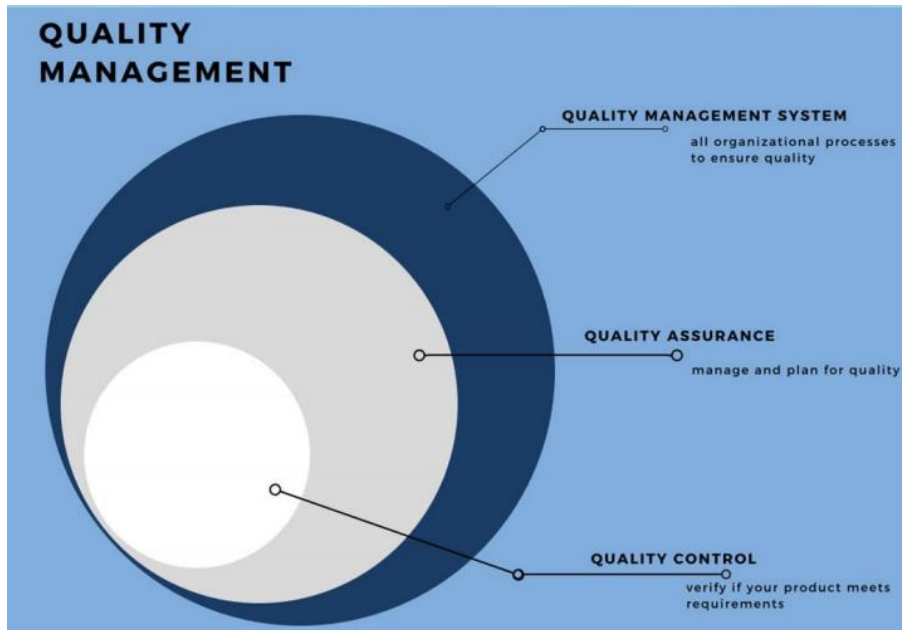
- การตรวจประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา จะประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา หรือไม่ ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่อไปนี้
๑. การให้การสนับสนุนของฝ่ายบริหารของสถานศึกษา ระหว่างที่ทำการตรวจประเมิน
  ๒. ความพร้อมของบุคลากร และหลักฐานต่าง ๆ เพื่อรับการตรวจ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตรวจประเมิน
  ๓. ความชัดเจนของอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบ รวมทั้งความเป็นอิสระของคณะผู้ตรวจประเมิน
  ๔. ความร่วมมือของผู้รับการตรวจประเมิน
  ๕. ความถูกต้อง ชัดเจนของการรายงานผลการตรวจประเมิน ซึ่งต้องรายงานผลการตรวจประเมินให้ผู้บริหาร และผู้รับการตรวจประเมินทราบ
  ๖. การดูแลของฝ่ายบริหาร เพื่อให้มีการแก้ไขข้อบกพร่อง หรือสิ่งที่ยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่พบระหว่างการตรวจประเมิน
  ๗. มีวิธีการตรวจสอบการแก้ไขข้อบกพร่องที่เหมาะสม

การประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา

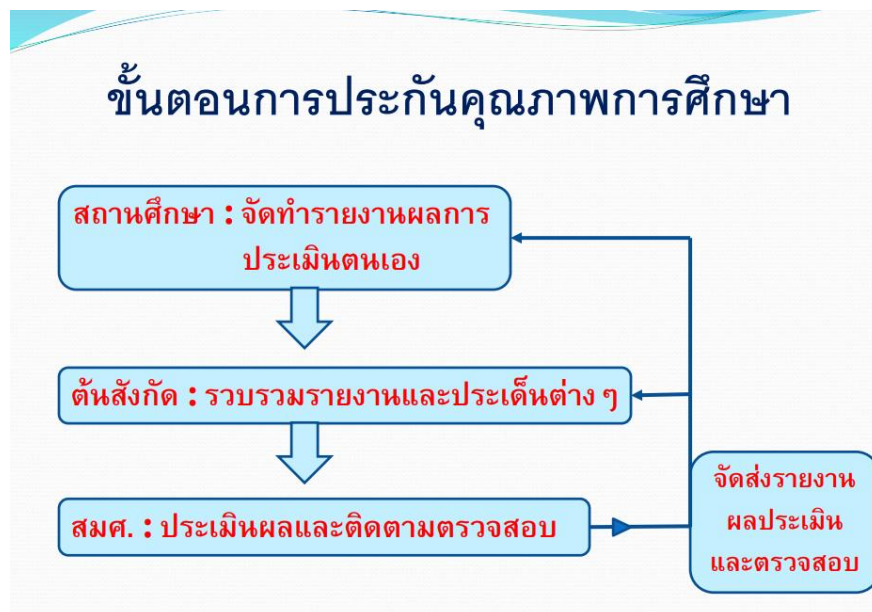
กรดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษา มีแนวทางในการดำเนินการประเมิน ๒ วิธี ได้แก่

๑. การประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษา โดยการนำผลการปฏิบัติงานพัฒนาโรงเรียนเป็นปกติ มาสรุปเขียนรายงานการประเมินตนเอง

๒. การประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษา โดยการสร้างเครื่องมือวัดสำหรับตัวป่งชี้ทุกตัว แล้วประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน แล้วสรุปเขียนรายงานการประเมินตนเอง

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

ขั้นตอนการประกันคุณภาพการศึกษา

งานส่งเสริมและพัฒนามาตรฐานการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา

---

๑. นางสาวพรพิมล ธนะศรี ตำแหน่ง ศึกษาพิเศษชำนาญการพิเศษ ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา มีหน้าที่นิเทศการศึกษา พัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ พัฒนาสื่อการเรียนการสอน ส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรม การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัด การพัฒนางานวิจัย ปฏิบัติหน้าที่แทนผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา คนที่ ๗ และรับผิดชอบงานดังนี้

๑.๑ งานติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

๑.๒ งานประสานการประเมินคุณภาพภายนอก

๑.๓ งานวิจัยและพัฒนารูปแบบ เทคนิค วิธีการประกันคุณภาพการศึกษา

๑.๔ การนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบ กำกับ ดูแล วิเคราะห์วิจัยและประเมินผล การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา จำนวน ๘ โรงเรียน ได้แก่

(๑) โรงเรียนวัดจระเข้ใหญ่

(๒) โรงเรียนวัดเสาชิงช้า

(๓) โรงเรียนธรรมศรีสุวรรณดิษฐ์

(๔) โรงเรียนคลองหลุมลึก

(๕) โรงเรียนคลองพระยานาคราช

(๖) โรงเรียนพรหมพิกุลทอง

(๗) โรงเรียนตลาดบางพลีน้อย

(๘) โรงเรียนทเวะคลองตรง

๑.๕ งานโครงการ ได้แก่

- โครงการส่งเสริมระบบประกันคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐานการประกันคุณภาพภายในที่เข้มแข็งรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก

- โครงการแนะแนว (ร่วมกับกลุ่มส่งเสริมฯ)

- โครงการส่งเสริมทักษะอาชีพ (ร่วมกับกลุ่มส่งเสริมฯ)

๑.๖ ปฏิบัติหน้าที่ราชการอื่น ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย
